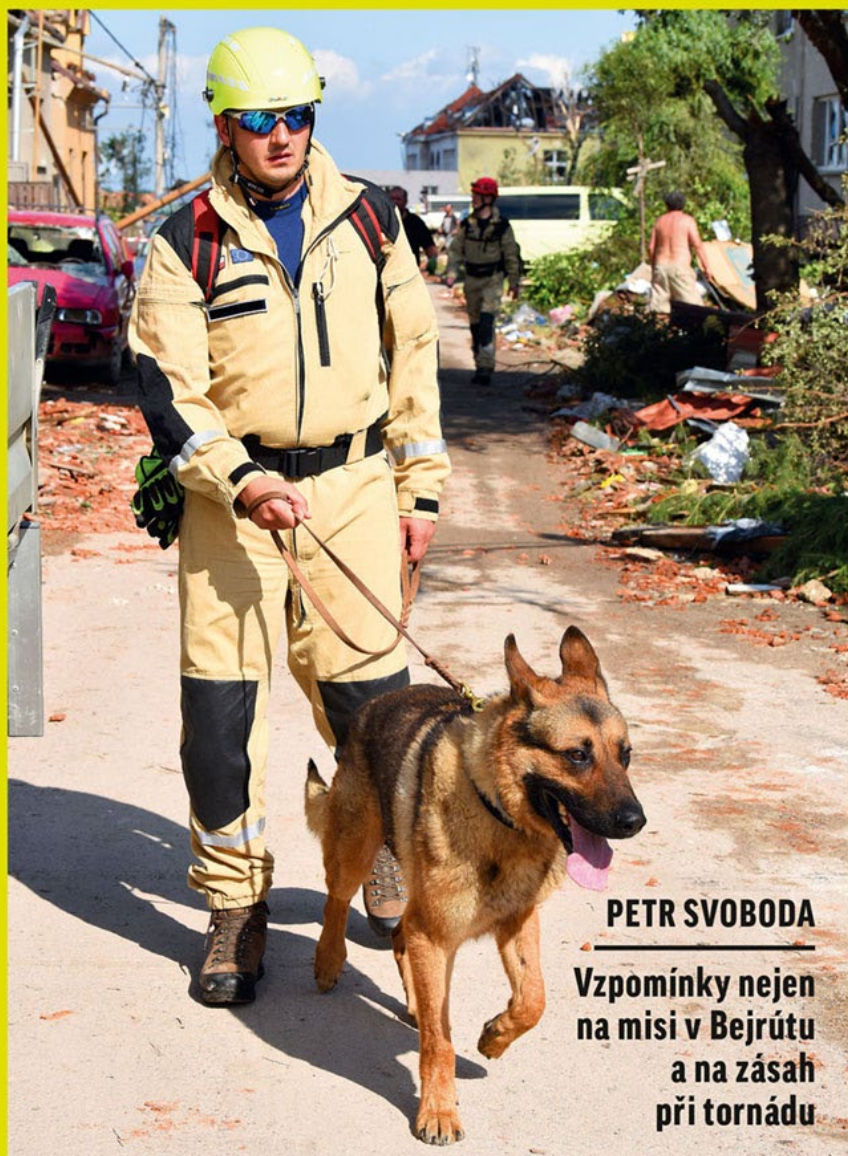

+ PSÍ ZÁCHRANÁŘ

PETR SVOBODA

**Vzpomínky nejen
na misi v Bejrútu
a na zásah
při tornádu**

Psí záchranář

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Petr Svoboda
Psí záchranář – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

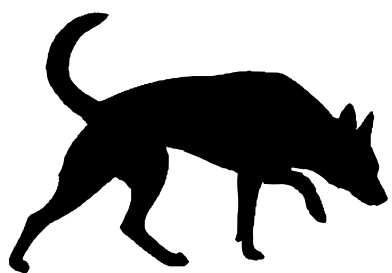
ALBATROS **MEDIA**

**Vzpomínky nejen
na misi v Bejrútu
a na zásah
při tornádu**

PSÍ ZÁCHRANÁŘ

Petr Svoboda

PŘEDMLUVA

Dobrý den, vážení čtenáři, právě se vám do rukou dostala kniha nejen o záchranářské kynologii. Co od ní čekat? Jedná se o soubor mých zážitků a zkušeností, které jsem za svou dosavadní kariéru posbíral. Najdete v ní odpovědi na otázky, s nimiž se setkávám nejčastěji. Dále si objasníme některé pojmy, s jakými se můžete setkat během své vlastní praxe, a také se například dozvíte, jaké to pro mě bylo, když jsem mohl všechny své nabyté zkušenosti využít při záchraně lidských životů v Bejrútu, kam jsem byl vyslán, a mnoho dalšího.

Kniha je určena zejména pro nové zájemce o záchranářskou kynologii, ale jistě dobře poslouží i milovníkům psů obecně. Třeba vám dá impuls k tomu, abyste se se svým mazlíčkem věnovali novému zájmu, učili jej nové cviky a dovednosti. Možná si díky ní prohloubíte i své zkušenosti a začnete sbírat vlastní neuvěřitelné zážitky, které nikde jinde neprožijete. Prostřednictvím této knihy se potkáte s lidmi, kteří se záchranářskou kynologií nejen zabývají, ale jí i žijí. Pro mě osobně jde o oblast umožňující poznávat nejrozmanitější místa a zažívat rozličné situace. Díky ní jsem navštívil takové kouty světa, kam bych se normálně se psem nepodíval. Na těchto stranách se vám, čtenářům, tedy chystám odhalit velký kus svého života.

První část obsahuje možná trochu nudnější teorii, ale nebojte se, kdo se tím zvládne prokousat, dostane za odměnu naservírované mé zážitky ze zásahů.

Přeji vám příjemné a klidné čtení.
Petr

FENKA JESSIE. MOJE PRVNÍ FENA, SE KTEROU
JSEM ZAČAL DĚLAT ZÁCHRANAŘINU.

ZAČÁTKY

Už jako malý kluk jsem toužil po psím kamarádovi, což ale mí rodiče příliš nechápali. Důvod byl zřejmý, bydlení v paneláku není pro psa optimální. Doporučili mi menší zvířátko. A tak se u nás doma střídali papoušci, křečci a rybičky... S těmi ale zas až taková legrace jako se psem nebyla. Pokus o nevinnou dětskou lež spočívající v údajném nalezení štěněte v popelnici skončil jeho vrácením chovatelům. Bylo to nádherné štěňátko. Malé, bílé, chundelaté. Tenkrát mi to zlomilo srdce, ale sen ve mně žil dál. Věděl jsem, že není všem dnům konec a pes jednou bude.

Mé přání se nakonec opravdu vyplnilo. První pes, který mi dělal životního partáka, měl také bílou barvu. Byl to švýcarský ovčák, fenka Jessie. Díky mému sousedovi z Plzně Pavlu Sudzinovi začala má cesta k učení se záchranářské kynologii.

Pavel bydlel ve stejném bytovém domě jako já. Naši psi se potkávali před domem při venčení, začaly štěněčí hrátky a rozhovory páníčků se z pouhého „dobrý den“ rozvinuly do delších vět. Až se mě jednou Pavel zeptal, zda s Jessie něco cvičíme. Má odpověď byla krátká, protože tou dobou náš výcvik spočíval pouze ve zvládnutí základních povelů, tak aby Jessie přišla na zavolání, uměla lehnout, sednout a podobně, šlo prostě o takovou klasickou základní výbavu městského psa. A tak mi Pavel navrhl, že mě vezme na záchranářský výcvik, pokud bych měl zájem. Rovněž mi nabídl, že mě svezou svým autem, protože my vůz nevlastnili. Když už se mi naskytla taková šance, dokonce i s odvozem, byl bych hloupý, kdybych to alespoň nezkusil.

A tak to všechno začalo. Na mém prvním výcviku jsem se potkal s nadšenou partou lidí, kteří mě svým zápallem úplně dostali.

Moje rozhodnutí přišlo rychle:

- 1) Chci se stýkat s těmito lidmi.
- 2) Začnu cvičit psa. Způsob výcviku, jeho náplň i zaměření mě oslovily a já zatoužil dozvědět se víc, učit se, dopřát sobě i psovi aktivitu, co nás bude bavit a vnitřně naplňovat.

Cvičiště se nacházelo v Blovicích, což je malé město v okrese Plzeň-jih. Postupem času sem naše cesty směřovaly čím dál častěji. Fungovala zde skupinka lidí, kterou spojoval společný zájem – výcvik psů se zaměřením na vyhledávání živých osob v sutině a v ploše. A právě tady začala má cesta záchranářského kynologa. Umožnila mi stát se například členem USAR týmu, s nímž jsme se dostali na misi do Bejrútu, kde jsme kontrolovali, zda v sutinách nezůstal někdo živý, ale o tom až později.

Vždycky ve mně dřímala touha pomáhat druhým lidem a záchranářská kynologie představovala možnost, jak si toto přání splnit. Tím se přede mnou otevřela nová kapitola života. Pochopitelně jsem netušil, co mě čeká. Už dopředu ale můžu říct, že to byla pořádná jízda a ani ve snu by mě nenapadlo, co všechno budu moct zažít. Člověk neznalý této problematiky si ani nedovede představit, co vše to obnáší. Tak si o tom pojďme povyprávět.

V této kapitole se pokusím odpovědět na několik „základních“ otázek o záchranářské kynologii, jistě vás ale napadnou i další. Berte prosím tyto informace tak, že vám je nepředkládám jako dogma, jedná se pouze o mé osobní názory a zkušenosti posbírané za roky, během kterých se tomuto oboru věnuji. A teď už k těm slibovaným otázkám.

V jakém věku je vhodné začít s výcvikem psa v záchranářské kynologii?

Se psem je nejlepší pracovat hned od malého štěněte, mnoho chovatelů už pracuje s těmi nejmenšími štěňaty, ještě v době, než se dostanou ke svým novým páníčkům. Připravují pro ně překážkové dráhy a věnují jim spoustu času, aby je rozvíjeli pro jejich další život.

Můžu začít trénovat i se starším psem?

Určitě lze začít trénovat i se starším psem. Bude to však mít jistá úskalí, jelikož starší pes si s sebou může nést větší množství zlozvyků, se kterými bude třeba se při tréninku vypořádat. Zlozvykem může být cokoliv, co bude psovodovi ztěžovat výcvik, jako třeba skákání psa na lidi, neochota spolupracovat s psovodem a další. Většina se projeví až v průběhu tréninku. Jedná se totiž o věci, které si psovod do té chvíle ani neuvědomoval. Věřím ale, že se správným přístupem k tréninku se dá vycvičit i starší pes.

Co musí pes umět, aby mohl začít trénovat?

Myslím si, že před začátkem výcviku není potřeba žádný speciální trénink ani dovednost. Snad jen aby slyšel na své jméno. Vše potřebné pro výcvik se doučí postupně. Pokud však pes již za sebou nějaký výcvik má, jde o výhodu.

Jak často se trénuje?

Potřeby tréninku jsou velmi individuální. Každý psovod může dílčí aspekty cvičit i sám doma, nikoho k tomu nepotřebuje. Je tedy dobré si uvědomit, že každý cvik lze rozebrat na malé (dílčí) kroky a ty je třeba cvičit samostatně a následně je zase složit v jeden celkový cvik. Jen doporučuji využít kameru nebo jiné záznamové zařízení pro možnost zpětné kontroly sebou samým nebo zaslání záznamu svému trenérovi. Tréninky ve více lidech se pak konají dle domluvy, většinou 1x až 2x týdně. Hromadné tréninky se uskutečňují zpravidla jednou měsíčně, obvykle jsou jednodenní, občas i víkendové.

Pokud je tým psovod–pes již atestovaný (vysvětlení v kapitole *Co je ta zkouška praktického nasazení?* na straně 15) nebo má podanou přihlášku, pořádají se výcviky organizované GŘ HZS ČR, které bývají vícedenní. Přes léto se většinou konají tréninkové tábory, zpravidla týdenní, někdy i delší.

Kde trénink probíhá, existují tréninková centra?

Psovodi často bývají členy nějakého spolku. Obvykle to bývá kynologická organizace, která má k dispozici nějaké své prostory, na nichž většinou také probíhají základní tréninky. Zde se učí základy ovladatelnosti, poslušnosti a absolvují se speciální překážky připravující psy a simulující jim rozmanitost terénu, se kterým se můžeme v praxi setkat.

Existují dva základní druhy terénu – plochy a sutiny. Pro výcvik ploch je třeba zajistit zarostlé prostory. Pro zjednodušení a vaši představu zahrnuje vyhledávání v ploše například případ, kdy se v lese ztratí houbař a nemůže najít cestu zpět, což bývá velmi často případ seniorů, někdy také dětí. Na začátku postačí menší prostory, třeba i oplocené, aby mladí psi nemohli utéct a my měli jistotu, že nebudou zbytečně vyrušováni cizími lidmi, zvěří a dalšími nežádoucími vlivy. U zkušenějších psů už je potřeba mít domluvený les, jednak s majitelem, ale také s mysliveckým sdružením. Není nic nepříjemnějšího, než se s někým takovým hádat,

poslouchat urážky a výhrůžky. Ten, kdo cvičí delší dobu, už se s tímto chováním jistě setkal. Sutiny mají větší úskalí spočívající především v jejich nedostupnosti. V dnešní uspěchané době se objekt začne rychle demolovat, bagr jej rovnou nakládá do drtiče a z něj vypadává už jen štěrk.

Abychom mladým psům umožnili seznámit se s tímto prostředím a oni si na něj mohli zvyknout, lze využít skládky sutě. Jen si po nich pochodí, vytvoří si zvyk, že se jim pod nohama něco sype, je to nestabilní, houpe se to a podobně. Využívají se rovněž staré a opuštěné budovy, kde se dají podle možností vybudovat různé úkryty. A pro zkušené psy, kteří již mají dílčí věci v malíku, je potřeba zajistit prostory, jež jsou svou strukturou opravdu sutiny, zbořené domy, haly anebo různé trenažéry simulující sutinu. Takové prostory se nehledají lehce, někdy se k nim dostanete prostřednictvím náhody, jindy dobrých vztahů, kdy člověk zná někoho, kdo zná někoho... Sutinových trenažérů se v České republice nachází velice málo, z toho důvodu bývají natolik vytižené, že se nám na ně podaří dostat jen výjimečně. Využít se dají i trenažéry v zahraničí, většinou na Slovensku či v Polsku, ale jezdí se i dál, např. do Berlína.

Kdy už můžu svého psa považovat za vycvičeného?

Pes se cvičí po celou dobu svého života. Pokud posuzujete vycvičenost psa na základě toho, že nastoupí na atest, tak k tomu může dojít nejdříve v jeho dvou letech, a to za předpokladu, že s ním pracujete od štěněte. Zpravidla to však bývá později, podle vyzrálosti psa, ta je velice důležitá. Ani po úspěšném složení atestu však jeho trénink nekončí. Dovednosti je třeba stále trénovat a posilovat.

Můj pes má problém s cizími psy, můžu s ním i přesto trénovat?

Ano. Nikdy nesmíme zapomínat, že pes je pořád jenom zvíře, to my jej i jeho chování musíme mít pod kontrolou, aby nedošlo k nepříjemným situacím. Psi v praxi většinou pracují samostatně nebo jsou mezi nimi dostatečné rozestupy, aby nedošlo k jejich setkání. No a při tréninku se to vždy dá udělat tak, aby se psi na pracovišti nepotkali nebo aby nebyli vyrušeni druhým zvířetem.

Co dělat, když se můj pes občas bojí cizích lidí?

Nevěšte hlavu. Záchranářská kynologie zahrnuje práci s pachem. Hledat pach je pro psa přirozené, jen mu musíme nejdříve vysvětlit, který pach má hledat. V našem případě to je pach živé osoby. Při tréninku jej může odměňovat psovod, zatímco figurant může zůstat naprosto nehybný. Ve své podstatě tak bude pes značit pach člověka a nepřijde s člověkem vůbec do kontaktu.

Jaké plemeno zvolit pro záchranářskou kynologii?

Velmi často se mě lidé ptají, podle jakých kritérií jsem si vybral psa. Už od dětství se mi líbili ovčáci, rozumějte němečtí ovčáci. Všem se jistě vybaví seriál Komisař Rex, ale ten se začal vysílat až později. Toto plemeno mě zkrátka něčím přitahovalo a stále přitahuje, je mé nejoblíbenější. Jak už bylo zmíněno, nebylo mým snem věnovat se záchranářské kynologii, a když se nad tím tak zamýšlím, asi mě tato možnost ani nenapadla. Můj pes měl být jen domácí mazlíček a parťák na toulky přírodou.

Německý ovčák – ale pochopitelně i jiné rasy – má své velké přednosti, je univerzální, dobře se učí a je chápavý. Pokud bych to hodně zestručnil, každý pes přirozeně umí všechno, jen je třeba, aby mezi sebou člověk a pes našli soulad, vybudovali si vzájemné porozumění, souhru, aby pes reagoval na naše slova tak, jak my chceme. Pokud náš pes nereaguje kýženým způsobem, je jasné, že daný povel nechápe. Výcviku psů se věnuje již mnoho skvělých knih, proto bych do tohoto tématu již nezabrušoval. Nemusel bych třeba už vybrousit :-).

Pokud se na výběr vhodné rasy podíváme optikou záchranářské kynologie, tak některé rasy jsou přirozeně vhodnější, jiné méně, ovšem maximum udělá správný výcvik, a to i u ras, které podle předpokladů nejsou na záchranářskou práci vůbec vhodné. I mezi nimi najdeme jedince na velice vysoké úrovni, a to hlavně díky přístupu jejich majitelů, kteří s nimi cvičí. U většiny ras je k výcviku pro záchranářskou kynologii vhodnější pes (samec),

jelikož je ve srovnání s fenou „tvrdší“, průbojnější. Ale může mít i své neduhy, jako například značkování teritoria... Feny na sebe bývají opatrnější, nad některými situacemi více přemýšlí a mají hormonální výkyvy spojené s háráním, jež představuje jistý handicap. Háravá fena je pro praktické nasazení nevhodná. Je to dané přírodou, rozmnožovací pud je velice silný. Pokud by například byla při zásahu nasazena háravá fena, psi by nemohli podat svůj výkon, rušilo by je to při práci a majitelé psů by poté nemohli danou situaci patřičně vyhodnotit. Háravá fena navíc ovlivňuje i jiné feny. Proto háravé feny na zásah nepatří a nejsou ani připuštěny ke zkoušce opravňující praktické nasazení.

Co je ta zkouška praktického nasazení?

Nebudu zde vypisovat přesnou definici podle platných právních předpisů, ale vysvětlím to raději trochu laicky. Pes se pro svůj výborný čich využívá a cvičí na spoustu záslužných a užitečných věcí. Záchranářská kynologie je tedy postavena na využití psa k nalezení živých osob, které dokáže svým čichem a správným výcvikem nalézt a označit (způsobů označení je více druhů). Asi si řeknete, kde se ti lidé vyhledávají. Odpověď je jednoznačná: v ploše a sutině. Co si pod tím představit?

Zkouška opravňující k praktickému nasazení psa se nazývá atest ministerstva vnitra a koná se ve dvou specializacích: S – sutiny nebo P – plochy. Obě tyto zkoušky mají podobný průběh. Skládají se ze dvou částí, denní a noční. V obou těchto částech se prověřují jednotlivé prvky vycvičenosti psa při vyhledávání osob v dané specializaci. U zkoušek nevíte přesně počet hledaných osob, je tedy potřeba prověřit celý přidělený prostor, a to v daném časovém úseku.

Specializace P – plocha

Nejdříve si vysvětlíme vyhledávání v ploše, tedy plošné. Jedná se o vyhledání ztracené osoby v přírodním prostoru, jako jsou louky, lesy a podobně. Člověk se například ztratí na houbách, nemůže najít cestu zpět, vybiže se mu mobil, takže se večer nevrátí domů.